

Силабус курсу Інтелектуальні системи прийняття рішень

Ступінь вищої освіти – бакалавр
Освітньо-професійна програма: «Штучний інтелект»

Рік навчання: IV, Семестр: II

Кількість кредитів: 5 Мова викладання: українська

ППП

Контактна інформація

Керівник курсу
к.т.н., доцент, Лендюк Тарас Васильович

tl@wunu.edu.ua

Опис дисципліни

Дисципліна «Інтелектуальні системи прийняття рішень» спрямована на набуття теоретичних знань і практичних навиків у сфері розроблення та ухвалення рішень, орієнтованих на застосування сучасних наукових методів і засобів інформаційних технологій; огляд методів та інструментальних засобів, котрі використовуються в процесі прийняття рішень.

Метою дисципліни є отримання базових знань про процеси прийняття рішень; здобути знання, вміння та навичок з розробки управлінських рішень; навчитись формально описувати проблему та на основі використання відповідних методів знаходити найкращу з альтернатив вирішення проблеми.

Структура курсу

Години (лек/сем)	Тема	Результати навчання	Завдання
2/2	Тема 1. Загальні аспекти прийняття рішень	Розуміти концепцію рішення та роль тих, хто приймає рішення. Знати класифікацію та типологію рішень; послідовність і зміст основних етапів процесу прийняття рішень. Вміти використовувати графічне зображення проблемної ситуації.	Питання
3/2	Тема 2. Бінарні відношення та механізми прийняття рішень	Розуміти концепцію бінарного відношення. Знати методи перетворення та операції над бінарними відношеннями; агрегування відносин. Вміти вирішувати основні завдання дослідження та використання механізмів вибору.	Питання, практична робота
3/4	Тема 3. Метризовані відношення й експертне оцінювання	Знати основні види вимірювальних шкал та інваріантні алгоритми та середні значення. Знати поняття та основні типи відношень, які можна метризувати, і міри близькості для бінарних відношень. Розуміти проблеми експертної оцінки та види експертиз. Вміти використовувати загальні методи експертної оцінки та методи експертної оцінки переваг.	Питання, практична робота

3/2	Тема 4. Моделі та методи прийняття рішення за умов багатокритеріальності	Розуміти структурування загальної цілі та дерева завдань. Зрозуміти концепцію оптимального набору рішень за Парето. Знати принципи раціонального прийняття рішень у багатокритеріальних задачах. Розуміти методи глобальних критеріїв, критерії передачі методу обмеження та метод послідовних поступок.	Питання, практична робота
3/4	Тема 5. Прийняття рішень методом аналітичної ієрархії	Знати поняття ієрархії та пріоритети процесу прийняття рішень. Вміти обґрунтувати метод аналітичного процесу ієрархії. Знати властивості матриць власних значень попарних порівнянь в АНР. Вміти застосовувати АНР у плануванні та врегулюванні конфліктів.	Питання, практична робота
2/2	Тема 6. Прийняття рішень та їх автоматизована підтримка	Розуміти процес прийняття рішення. Знати інформаційні чинники прийняття рішень. Знати системи підтримки прийняття рішень та розуміти основи їх інтелектуалізації.	Питання, практична робота
2/2	Тема 7. Основні етапи побудови інтелектуальних систем підтримки прийняття рішень	Знати етапи розробки ІСППР. Вміти визначати і декомпонувати задачі прийняття рішень. Вміти аналізувати ситуацію з метою ідентифікації «вузьких місць» процесу прийняття рішення.	Питання, практична робота
2/2	Тема 8. Застосування моделей, даних і знань в інтелектуальних системах підтримки прийняття рішень	Вміти вибирати моделі та критерії для ІСППР. Вміти вибирати моделі для оцінювання наслідків прийняття рішень з використанням ІСППР. Розуміти основи застосування засобів штучного інтелекту в ІСППР.	Питання, практична робота
2/2	Тема 9. Проектування архітектури інтелектуальних систем підтримки прийняття рішень	Знати основні підходи до проектування ІСППР. Знати і вміти вибирати архітектуру спеціалізованих ІСППР.	Питання, практична робота
2/2	Тема 10. Інструментарій інтелектуальних систем підтримки прийняття рішень	Знати систему обробки даних та генерації і представлення результатів. Вміти вибирати інструментарій для інформаційного менеджменту. Знати веб- та хмарні технології в ІСППР. Розуміти характеристики інтерфейсу користувача та принципи його формування.	Питання, практична робота

Літературні джерела

Основна

1. Григорків В. С., Григорків М. В. Моделі прийняття рішень в економіці: навч. посібник / В. С. Григорків, М. В. Григорків. – Чернівці : Чернівець. нац. ун-т, 2021. – 256 с.
2. Катренко А. В., Пасічник В. В.. Прийняття рішень: теорія та практика : підручник / А. В. Катренко, В. В. Пасічник. – Львів : «Новий Світ – 2000», 2020. – 447 с. ISBN 978-966-418-221-5
3. Методи та моделі прийняття рішень у міжнародному бізнесі: підручник. Н.П. Литвиненко. Центр учбової літератури, 2020. 336 с
4. Петруня Ю.Є., Літовченко Б. В., Пасічник Т. О. та ін. Прийняття управлінських рішень : навчальний посібник. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2020. 276 с.
5. Творошенко І.С. Технології прийняття рішень в інформаційних системах: навч. посібник. – Харків: ХНУРЕ, 2021. – 120 с.
6. Інтелектуальні системи підтримки прийняття рішень. Методичні вказівки до виконання практичних занять для студентів денної та заочної форми навчання за спеціальностями: 151 «Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології», 141 «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка» / О. П. Голик – Кропивницький: ЦНТУ. -2020. - 59 с.
7. H. Lipyana, A. Sachenko, T. Lendyuk, S. Nadvynychny, S. Grodskyi. Decision Tree Based Targeting Model of Customer Interaction with Business Page. CEUR Workshop Proceedings, vol. 2608, 2020, pp. 1001-1012. (Scopus). <http://ceur-ws.org/Vol-2608/paper75.pdf>.
8. Radu Melnic, Victor Ababii, Viorica Sudacevski, Oleg Sachenko, Olesea Borozan, Taras Lendiuk. Multi-Objective Based Multi-Agent Decision- Making System. The 12th IEEE International Conference on Intelligent Data Acquisition and Advanced Computing Systems: Technology and Applications, 7-9 September, 2023, Dortmund, Germany, pp. 834-839. doi: 10.1109/IDAACS58523.2023.10348725.

Додаткова

9. Dimitrakakis C. Decision Making Under Uncertainty and Reinforcement Learning / Christos Dimitrakakis, Ronald Ortner. – 2021. – 273 p.
10. Ekel P., Pedrycz W., Pereira J. Multicriteria Decision-Making under Conditions of Uncertainty. – Wiley, 2020. – 355 p.
11. M. Sánchez-Marrè. Intelligent Decision Support Systems, Springer, 2022, 836 p.
12. N. B. Mahiddin, Z. A. Othman, A. A. Bakar and N. A. A. Rahim, "An Interrelated Decision-Making Model for an Intelligent Decision Support System in Healthcare," in IEEE Access, vol. 10, pp. 31660-31676, 2022, doi: 10.1109/ACCESS.2022.3160725.
13. Hussain, A., & Ullah, K. (2024). An Intelligent Decision Support System for Spherical Fuzzy Sugeno-Weber Aggregation Operators and Real-Life Applications. Spectrum of Mechanical Engineering and Operational Research, 1(1), 177-188. <https://doi.org/10.31181/smeor11202415>
14. Sharif, M.I., Khan, M.A., Alhussein, M. et al. A decision support system for multimodal brain tumor classification using deep learning. Complex Intell. Syst. 8, 3007–3020 (2022). <https://doi.org/10.1007/s40747-021-00321-0>

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	Модуль 4
20%	20%	20%	20%	15%	15%
Поточне оцінювання	Модульний контроль 1	Поточне оцінювання	Модульний контроль 2	Тренінг	Самостійна робота
1. Виконання практичних завдань (5 завдань) 2. Тестові завдання (10 тестів).	Модульна контрольна робота: 1. Теоретичне питання (1 питання). 2. Практичне завдання (1 завдання). 3. Тестові завдання (10 тестів).	1. Виконання практичних завдань (5 завдань) 2. Тестові завдання (10 тестів).	Модульна контрольна робота: 1. Теоретичне питання (1 питання). 2. Практичне завдання (1 завдання). 3. Тестові завдання (10 тестів).	Виконання завдань під час тренінгу (7 кроків)	1. Написання реферату 2. Захист реферату

Шкала оцінювання студентів:

За шкалою Університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	Добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	задовільно	D (задовільно)
60–64		E (достатньо)
35–59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1–34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)